Upseeriliitto ry:n lausunto puolustusvaliokunnalle
29.3.2017

EDUSKUNTA
Puolustusvaliokunta

HALLITUKSEN ESITYS HE 94/2016 VP HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAEIKSI PUOLUSTUSVOIMISTA ANNETUN LAIN, ALUEVALVONTALAIN JA ASEVELVOLLISUUSLAIN MUUTTAMISESTA

Esityksessä lähdetään siitä, että sotilaallinen avunanto olisi Puolustusvoimien henkilökunnalle pakollista virkavelvollisuudella. Vapaaehtoisuudella saadaan aikaan paras tulos toiminnassa ja joukkojen perustamisessa. Tällöin Suomi pystyy lähettämään oikein koulutetut ja motivoituneet osaajat oikeisiin tehtäviin. Pakko ei ole toimintakyvyn kannalta oikea lähestymistapa. Pakkoon sisältyy myös monia sosiaalisia ongelmakohtia. Kriisinhallinta on Puolustusvoimien lakisääteinen tehtävä. Siinä on onnistuttu erinomaisesti, vaikka se on henkilöstölle vapaaehtoista ja vaikka palkkaus on vain hieman kotimaan palkkausta parempaa.

Lähes jokaisessa pienessäkin joukossa on reserviläisiä. Pelkästään henkilökunnalla ei saada joukkoja toimimaan. Esityksessä puhutaan toimimisesta pelkästään henkilökunnan voimin, mutta samassa esityksessä todetaan, että jo ilmavoimien osastossa puolet henkilöstöstä on reserviläisiä. Kaikki reserviläiset olisivat vapaaehtoisia, joten joukkojen muodostaminen tulisi edellyttämään joka tapauksessa rekrytointiprosessia ja sitoutumista. Puolustusvoimissa palveluksessa oleva henkilöstö voisi yhtä hyvin olla myös vapaaehtoista. Kun palvelussuhteen ehdot ovat kohdallaan, riittää päteviä halukkaita kaikkiin tehtäviin.

Kotimaan palvelussuhteen ehdot on suunniteltu ja tehty kotimaan rauhan ajan tehtäviin. Tehtävänkuvaukset eivät sisällä mitään sodan ajan toimintaa. Ne eivät sovellu mitenkään sotilaallisen avun antamiseen.

Lakia perusteltaessa on tuotu esille, etteivät palkkojen kustannukset ole ongelma. Tämä antaa mahdollisuuden luoda kustannuksiltaan vastaava yksinkertainen ja toimiva järjestelmä kansainvälisen avun antamiseen. Työaikakirjanpito, virkamatkustamisen ehdot ja monet muut sopimusten edellyttämät seikat vaikeuttaisivat huomattavasti keskittymistä tärkeimpään, eli tehtävän mahdollisimman hyvään suorittamiseen.

Kotimaan palvelussuhteen ehdot tarkoittaisivat myös sitä, että ylemmät esimiehet eivät saisi mitään korvauksia erittäin vaativasta ja vaarallisesta tehtävästä. Ainoa lisä olisi puolipäiväraha. Alaisten palkkaus olisi kolmessa viikossa yli 3 000 euroa suurempi kuin esimiesten. Palvelussuhteen ehdoissa tulee huolehtia myös johtavien virkamiesten sekä työnantajavirkamiesten palkkauksesta yhdenvertaisesti muiden kanssa.

Puolustusministeriö on aloittanut neuvottelut palvelussuhteen ehdoista henkilöstöjärjestöjen kanssa. Neuvotteluissa on edetty hyvässä yhteishengessä ja joka kokouksessa on päästy eteenpäin. Tavoitteena on yksinkertainen järjestelmä, jossa lisäkorvaukset on koottu yhteen kertoimeen. Sopimuksen saavuttamiselle on kuitenkin muutama eroavuus tavoitteissa. Puolustusministeriö lähtee siitä, ettei tehtävällä sopimuksella ole jälkivaikutusta, jos sen irtisanoo. Mikäli lakiin jäisi virkavelvollisuus, voisi Puolustusministeriö irtisanoa sopimuksen heti lain tultua hyväksytyksi ja henkilöstö joutuisi lähtemään kansainvälisen avunannon tehtäviin kotimaan palkkauksella.

Puolustusministeriö on toistuvasti ilmaissut, että mikäli lakiin tulee muutoksia virkavelvollisuuden kohdalle, ei nyt neuvoteltu palkkausmuoto toteudu. Miten tämä on tulkittava? Toiminta kansainvälisen avunannon tehtävissä ei muutu mitenkään, vaikka virkavelvollisuutta ei olisikaan. Kustannuslaskelmat perustuvat arvioon tehtävästä työmäärästä.

Henkilöstöjärjestöt ovat valmiita luopumaan merkittävässä määrin työehtosopimuksen määräyksistä palkkausjärjestelmän luomiseksi kansainvälisen avunannon tehtäviin. Tämä sisältää muun muassa työajan laskennan, ylityörajat ml. vuosittainen ylityökatto, työajan tasoittamisen sekä vuorokautisen ja viikoittaisen lepoajan. Jotta tämä kokonaisuus onnistuu, tulisi palvelussuhteen ehdoista saada sopimus ennen lakien hyväksymistä.

Sopimuksen palvelussuhteen ehdoista tulee sisältää myös tilanteet, joissa annetaan virka-apua toiselle viranomaiselle. Lakiesityksen mukaisesti myös näissä tilanteissa rajoitukset avun antamisesta poistettaisiin. Avun antamisessa olisi jatkossa oikeus käyttää myös voimakeinoja. Käytännössä toiminta ei juurikaan eroaisi Puolustusvoimien omasta toiminnasta kansainvälisen avun antamisessa.

Puheenjohtaja Pääsihteeri

Jari Rantala Hannu Sipilä